

членах ЄОВС базувалися на поєднанні приватної й державної власності [6, с. 68-69].

Отже, Друга світова війна внесла суттєві зміни у геополітичну ситуацію в світі, що відобразилося на інтеграційних тенденціях в Західній Європі. Головним завданням для європейських політиків стало відродження економіки західноєвропейських країн та створення дієвої системи безпеки. Першим кроком на цьому шляху стало укладання домовленості про Європейське об'єднання вугілля та сталі.

Список використаних джерел

1. Гелен Даніель. У лабіринті Європейського союзу. Київ. 1995. 116 с.
2. Десмонд Дайнен. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. Київ: К.І.С. 2006. 696 с.
3. Договір про учреждение Європейського об'єднання вугля и сталі. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_026#Text
4. Горбунова Н.Е. Европейский Союз как политическая интеграционная модель : теория и практика: автореф. дис. ... канд. политических наук : 23.00.02 / Моск. гос. техн. ун-т им. Н.Э. Баумана. Москва. 2005. 25 с.
5. Кіш Є. Пошук теоретичних моделей європейської інтеграції. *Політичний менеджмент*. 2004. № 6. С. 103-114.
6. Европейский союз : Документы Европейского Союза / Под ред. Кашкина С.Ю. Москва: Наука, 1994. 326 с.

УДК 069.51:64:378.4(477.72)ХДУ

Воробйова Н. П.

здобувачка ІV курсу спеціальності

032 Історія та археологія,

Херсонський державний університет, м. Херсон,

науковий керівник – С.О.Немцев

СВІТИЛЬНИКИ З БІЛОЗЕРСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ В ФОНДАХ АРХЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ХДУ

Анотація. У публікації розглядаються античні археологічно цілі світильники з фондів Археологічного музею ХДУ які походять з Білозерського поселення. Вироби охоплюють період існування поселення – кінець першої чверті ІV ст. до н.е. – кінець першої чверті ІІІ ст. до н.е. Вироби описуються та уточнюються їх аналогії

Ключові слова: світильник, музей, Білозерське поселення, фонд

У давні часи світильники виготовлені з глини були предметом щоденного вжитку та виготовляли їх у великій кількості. Масове виробництво цих виробів починається від VII ст. до н.е. [3, с. 17], тож цілі форми та фрагменти постійно знаходять при розкопках античних поселень. З плином часу вони зазнавали зовнішніх змін, змінювалась їх техніка виробництва, це помітно при порівнянні місцевих та довізних виробів. Такі зміни роблять цю категорію матеріальної культури точним датуєчим матеріалом об'єктів. Також за світильниками з інших античних центрів можна прослідити їх торгівельні

зв'язки. Але не зважаючи на важливість цієї категорії матеріалу її дослідженню не приділяється належної уваги.

Світильники які знаходяться в фондах Археологічного музею ХДУ та походять з Білозерського поселення складають 50 одиниць. Зібрання містить світильники, які було знайдено на даному поселенні в період з 1998 по 2012 рік під керівництвом В.П. Билкової. Вони належать до різних центрів виробництва та мають широкі хронологічні межі. Публікуються археологічно цілі вироби, оскільки їх цінність значно більша ніж фрагментів, в каталозі є ліпні вироби та виготовлені на гончарному колі. Виготовлені на гончарному колі представлені з різним ступенем обпалу – червоноглиняні та сіроглиняні, а також з покриттям лаку. Всі світильники мають один ріжок, а один з них – два. Вироби представлені в хронологічній послідовності їх виявлення на поселенні.

Каталог

1. Фрагмент відкритого світильника. Збережено частину дна на плоскому піддоні та стінки тулова з округлими та загнутими всередину плечиками. На стінці явне кріплення ручки. Червоноглиняний, без явних включень 5YR5/3.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 1998 P.IV Я. 50 № 254.

2. Світильник закритий. (рис.1.1) Збереглася частина ріжка та вмістилища з піддоном. Тулово зі стінками які звужуються до щитка на плоскому піддоні з воронкоподібним заглибленням. Щиток відділяється від стінок тулова виїмкою, біля виїмки є не сильно заглиблені три концентричні лінії. Чорний лак покриває внутрішню поверхню світильника, на якому присутні відколи та потертості. Глина без явних включень 2,5YR 6/6

Розмір: l – достовірно невідомо d – 6 h – 3,9

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2001 P.IV №75.

3. Фрагмент світильника. Збережено ріжок та фрагмент стінки з піддоном. Стінка яка звужуються до щитка який відділяється від стінок тулова виїмкою. Ріжок овальної форми з гнотовим отвором овальної форми, короткий, трішки опущений, закопчений. Сіроглиняний, без явних включень 7.5YR 6/4.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2001 P.IV № 108.

4. Світильник відкритий, ліпний.(рис.1.2) Склеєний з трьох фрагментів. Тулово зі стінками які звужуються до отвору. Дно – плоске, піддон відсутній. Ріжок короткий з гнотовим отвором овальної форми, опущений, закопчений.

Розмір: l – 8,7 см, d – 5,5 см, h – 4 см.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2001 №120.

5. Світильник відкритий, дворіжковий.(рис.1.3) Тулово плоскодонне з конусоподібною виїмкою, з петлевидною ручкою в центрі з невисокими горизонтальними плечиками. Ріжки овальні, трішки видовжені та широкі з овальним та круглим гнотовим отворами. Ріжок та ручка закопчені. Червоноглиняний, без явних включень 2.5YR 6/8.

Розмір: l – 11,6 d – 6,8 h – достовірно невідомо

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2002 P.IV №161.

6. Світильник відкритий.(рис.2.1) Склеєний з двох фрагментів, тулово зі стінками які звужуються до щитка. Виїмка розташована на межі стінок тулова та щитка. На стінці тулова коріння ручки. Ріжок короткий з гнотовим отвором овальної форми, трішки піднятий, закопчений. Сіроглиняний, без явних включень 1 FOR GLEY 3/10GY

Розмір: $l - 8,8$ $d - 7$ $h -$ достовірно невідома

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2003 Р.IV №221. Аналогію цього світильника є № 199 у каталозі Д. Журавльова [2, с.116]

7. Світильник відкритий.(рис.2.2) Стінки тулова з вертикальним бортиком який переходить до щитка оформленого різким вертикальним ребром який представляє з себе невеликий горизонтальний виступ. Дно плоске. На стінці тулова розміщена горизонтальна петлевидна ручка. Червоноглиняний, без явних включень 2.5YR 6/6.

Розмір: $l -$ достовірно невідомо $d - 7$ $h - 4,2$

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2003 Р.IV № 289. Аналогію цього світильника є № 199 у каталозі Д. Журавльова [2, с.116]

8. Світильник мініатюрний, ліпний. Збережено частину плоского дна, стінки тулова які звужуються до отвору та частину опущеного, закопченого ріжка.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2004 Р.IV Я.84 № 165.

9. Світильник закритий.(рис.2.3) Збереглася частина тулова, щитка та ріжка. Стінки звужуються до щитка на плоскому піддоні. Виїмка розташована на межі стінок тулова та щитка. Ріжок видовжений, прямий, закопчений. Чорний лак потертий, покриває внутрішню поверхню світильника. Глина не має явних включень 5YR 6/6.

Розмір: $l -$ достовірно невідомо $d - 6,7$ $h - 3,5$

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2004 Р.IV №224. Аналогію цього світильника є № 110 у каталозі Д. Журавльова [2, с.75]

10. Світильник відкритий.(рис.3.1) Тулово зі стінками які переходять в горизонтальні плечики, а край отвору оформлено вертикальним бортиком. Піддон відсутній. Ріжок короткий, з гнотовим отвором овальної форми. Ріжок з бортиком закопчений. На стінці тулова коріння ручки. Червоноглиняний, без явних включень 2,5YR 5/8.

Розмір: $l -$ достовірно невідома $d - 7,6$ $h - 3,4$.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2004 Р.IV №264.

11. Світильник відкритий.(рис.3.2) Тулово зі стінками які звужуються до щитка на плоскому піддоні. Виїмка розташована на межі стінок тулова та щитка. Ріжок короткий, овальної форми з гнотовим отвором овальної форми, кінчик ріжка трохи загнутий до гори, закопчений. Червоноглиняний, без явних включень 5YR 6/8.

Розмір: $l - 8,6$ $d - 7$ $h - 2,5$.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2004 Р.IV Я.3 №388.

12. Світильник закритий.(рис.3.3) Склеєний з двох фрагментів. Тулово зі стінками які звужуються до щитка на плоскому піддоні з воронкоподібним заглибленням. Щиток відділяється від стінок тулова виїмкою. Пошкоджений піддон. Ріжок видовжений з гнотовим отвором круглої форми, трошки піднятий, закопчений. Вся поверхня світильника покрита чорним та густим музей ХДУ.

Розмір: $l - 8,7$ $d - 5,5$ $h - 3,6$

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2009 №48. Аналогію цього світильника є № 110 у каталозі Д. Журавльова [2, с.75]

13. Світильник закритий.(рис.4.1) Склеєний з двох фрагментів, втрачено частину тулова та щитка. Тулово зі стінками які звужуються до щитка на плоскому піддоні з воронкоподібним заглибленням. Щиток відділяється від

стінок тулова виїмкою. Ріжок видовжений з гнотовим отвором круглої форми, трішки опущений, закопчений. Вся поверхня світильника покрита чорним та густим шаром лаку. Глина не має явних включень 7,5YR 6/6 .

Розмір: l – 8,7 d – 5,6 h – 3,4

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2009 №139. Аналогію цього світильника є № 110 у каталозі Д. Журавльова[2,с.75]

14. Світильник ліпний, відкритий.(рис.4.2) Збережено тулово зі стінками які звужуються до отвору. Дно – плоске, піддон відсутній. Ріжок короткий.

Розмір: l – достовірно невідомо d – 7,3 см, h – 3,6 см.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2009 Р.IV Я. 149 №392.

15. Світильник закритий.(рис.4.3) Склеєний з двох фрагментів. Тулово зі стінками які звужуються до щитка на плоскому піддоні з воронкоподібним заглибленням. Щиток відділяється від стінок тулова виїмкою. Ріжок видовжений з гнотовим отвором круглої форми, трішки опущений, закопчений. Вся поверхня світильника покрита чорним та тонким шаром лаку. Глина не має явних включень 7.5YR 5/2.

Розмір: l – 9,3 d – 6,8 h – 4,1

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2010 Р.IV ПОЛУЗ. 166 №220. Аналогію цього світильника є № 110 у каталозі Д. Журавльова [2, с.75]

16. Світильник відкритий.(рис.5.1) На плоскому піддоні. Тулово зі стінками яке має вертикальні плечики що плавно переходять в невисоке горлечко яке плавно переходить в вертикальний край. Має ручку, овальну в перетині По краю гнотового отвору є обрамлення. Червоноглиняний з включенням мушель 5YR 5/6.

Розмір: l – достовірно невідомо d – 8,4 h – 6,3

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2011 Р.IV №7. Аналогію цього світильника є у статті Д. Журавльова [1]

17. Світильник відкритий.(рис.5.2) На плоскому піддоні. Тулово зі стінками яке має вертикальні плечики що плавно переходять в невисоке горлечко з валикоподібним краєм. Має ручку, овальну в перетині По краю гнотового отвору є обрамлення. Червоноглиняний, без явних включень 5YR 5/8.

Розмір: l – достовірно невідомо d – 6,8 h – 4,5

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2011 Р.IV №46. Аналогію цього світильника є у статті Д. Журавльова [1].

18. Світильник ліпний, відкритий.(рис.5.3) Тулово зі стінками які звужуються до отвору, на плоскому піддоні який деформувався. Ріжок видовжений з гнотовим отвором овальної форми, трішки опущений, закопчений.

Розмір: l – 10,9 см, d – 7 см, h – 5,2 см.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2011 Р.IV №178.

19. Світильник відкритий.(рис.6.1) Тулово зі стінками які переходять в горизонтальні плечики, а край отвору оформлено вертикальним бортиком. Піддон відсутній. Ріжок короткий, з гнотовим отвором овальної форми. На стінці тулова коріння ручки. Сіроглиняний, без явних включень, дуже закопчений.

Розмір: l – достовірно невідома d – 6,9 h – 3,2.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2011 Р.IV СК. 182 №329.

20. Світильник ліпний, відкритий.(рис.6.2) Склеєний з двох фрагментів. Тулово зі стінками які звужуються до отвору. Дно – плоске, піддон відсутній.

На стінці тулова коріння ручки. Ріжок короткий, опущений, закопчений, кінчик ріжка трохи загнутий до гори, і таким чином площина гнотовим отвору має вигнутий вигляд овальної форми.

Розмір: l – достовірно невідома d – 7,7 см, h – 4,8 см.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2012 Р.IV ОБ. 190 №88.

21. Світильник ліпний, відкритий.(рис.6.3) Тулово зі стінками які звужуються до отвору. Дно – плоске. Ріжок короткий з гнотовим отвором овальної форми, опущений, закопчений.

Розмір: l – 7,6 см, d – 5 см, h – 3,1 см.

Інвентарний номер: Біл. пос. – 2012 Р.IV Я. 192 №197.

Список використаних джерел

1. Журавлев Д.В. Новые находки позднеэллинистических керамики и светильников из Пантикапея. *ПИФК*. 2011. № 4 (34). С. 221–263.
2. Журавлев Д.В. О Боспорских светильниках типа «Кувшинчика».
3. Журавлев Д.В. Светильники IV – первой половины III в. До н. э. Киев. 2007 (Коллекция светильников – Т.I).

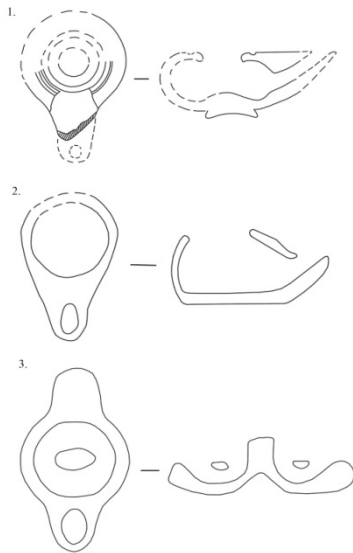

Рис. 1: 1. - Біл. пос. - 2001, Р.IV №75, 2. - Біл. пос. 2001 №120, 3. - Біл. пос. 2002, Р.IV №161

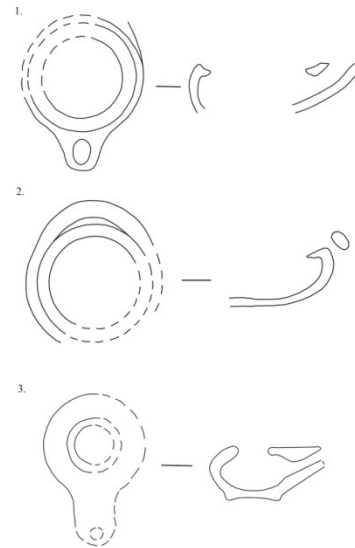

Рис. 2: 1. -Біл. пос. 2003, Р.IV №221, 2. - Біл. пос. 2003, Р.IV №289, 3. - Біл. пос. 2004, Р.IV №224

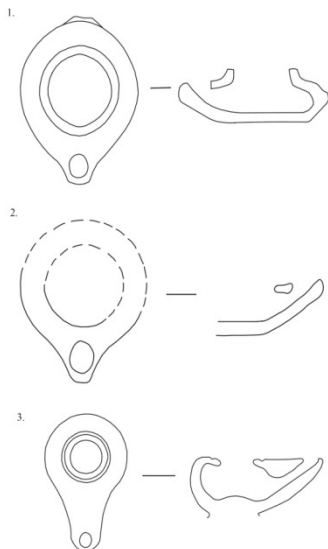

Рис. 3: 1. - Біл. пос. 2004 Р.IV №264, 2. - Біл. пос. 2004 Р.IV Я.3 №388, 3. - Біл. пос. 2009 №48

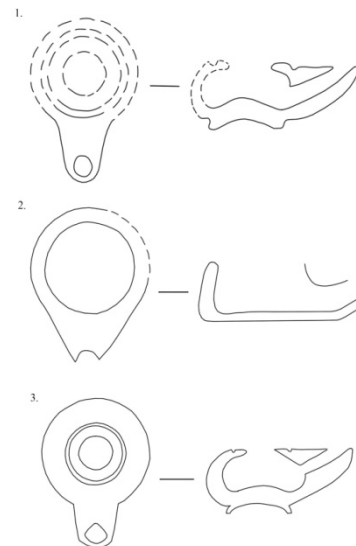

Рис. 4: 1. - Біл. пос. 2009, №139, 2. - Біл. пос. 2009, Р.IV Я.149 №392, 3. Біл. пос. 2010, ПОЛУЗ. 166 №220

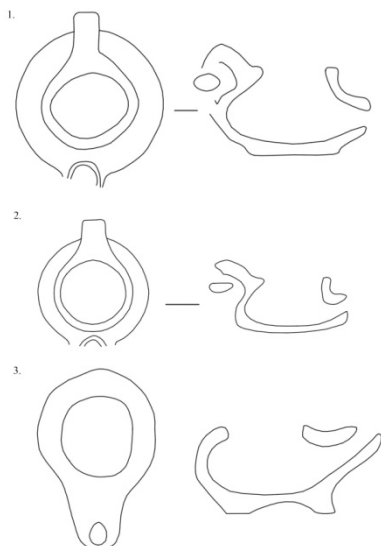

Рис. 5: 1.- Біл. нос. 2011 P.IV №7, 2.- Біл. нос. 2011 P.IV №46,
3.- Біл. нос. 2011 P.IV №178

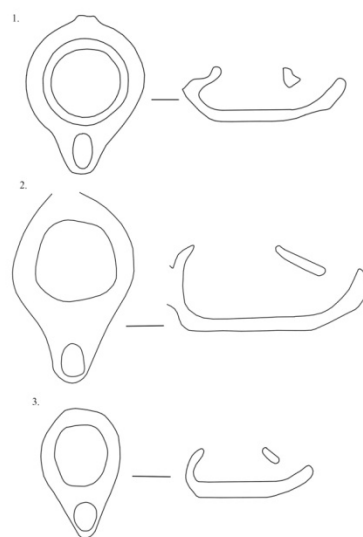

Рис. 6: 1.- Біл. нос. 2011, P.IV CK182 №329,
2.- Біл. нос. 2012, P.IV 05 190 №888, 3.- Біл. нос. 2012 P.IV Я.192 №197

УДК 908(477.72)«19»

Гринь В.А.

здобувач III курсу спеціальності

014.03 Середня освіта (Історія),

Херсонський державний університет, м. Херсон,

науковий керівник – Г.М.Михайленко, к.і.н., доцент

ІСТОРИЧНИЙ ПОРТРЕТ ХЕРСОНА ПОЧАТКУ ХХ СТ. НА ОСНОВІ МЕМУАРНИХ ДЖЕРЕЛ

***Анотація.** У дослідженні розглядається можливість реконструкції історичного портрету міста Херсону за допомогою мемуарних джерел*

***Ключові слова:** мемуари, Херсон, урбаністика, місто, історія*

Одним з популярних напрямків історичних досліджень характеризується звертанням до історії особистостей, їх погляду на соціально-політичні процеси свого часу. У зв'язку з цим спостерігається інтерес до вивчення особових джерел, зокрема мемуарної літератури, що є носієм історичної самосвідомості окремої особи [1, с. 98]. Безперечно, важливість мемуарної літератури, як історичного джерела, перш за все визначається не у викладені історичних фактів, а у суспільно-політичній думці викладеній у них, тобто мемуари постають відображенням своєї епохи. На сьогоднішній день помітний вплив на вивчення мемуарних джерел справив інтерес суспільства до національної та етнічної історії загалом та історії особистостей зокрема [2, с. 102-105].

Висвітлення історії Херсонщини та Херсона у дореволюційний період надзвичайно складне. Нині існує низка праць науковців до в деякій мірі висвітлюють дану тематику, наприклад праці С.Г. Водотики, В.А. Пархоменка та інших [3, 4]. Однак, це питання характеризується великим дефіцитом джерельної бази. Найбільшим та найгрунтовнішим мемуарним нарисом можна вважати спогади Йосифа Векслера «Херсон и его жители».